

E

E conj., V. i Eben, ebenàcies, ebenista, ebenisteria, ébona, ebonita, V. banús Eborària, V. vori Ebri, ebrietat, V. embriac Ebullició, ebullioscopi, V. bullir Eburnació, eburnat, eburni, V. vori Ec adv., V. vet=vet-aquí Ec interj., V. ecs Eccehomo, V. ec (VET-AQUÍ)

ECIDI, del ll. botànic *accidium*, gr. *ακιδιον*, diminutiu d'*αικλα* 'dany, perjudici', perquè aquestes espores causen una espècie d'infecció a la planta en què s'allotgen. □ 1.ª doc.: DFa.; Webster-M., s. v. *accidium*.

CR.T.: *Ecidiospora*.

Eclàmptia, eclàmptic, V. llamp Eclèctic, eclecticisme, V. elegir Eclesiàstic, V. església

ECLIPSI, 'ocultació d'un astre', pres del ll. *eclipsis* f., i aquest, del gr. *ἔκλειψις* f. 'deserció, desaparició', 'eclipsi', derivat d'*ἔκλειπω* 'jo abandono', i aquest, de *λείπω* 'deixo'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII, Cròn. de Jaume I.

Que ja porta *eclipsis major* per 'eclipsi total (del sol)' (Ag., p. 227), i en altres textos medievals apareix també la mateixa forma i amb gènere masculí: *los eclipsis* en l'Astrologia de Gilbert-Corsuno, en doc. de 1404, etc.; el Duc de Girona (futur Joan I) el 1379 acusa rebut de «un libret qu'En Dalmau Ça Plana nos ha tramès del *eclipsi* del sol e de la luna e del girament del sol e del ple de la luna» (A. de Bofarull, *Ant. Marina Cat.*, 56). Llull va usar *eclipse*; StVicentF: «lo *eclipsi* de la luna e del sol» però també «la luna, com fonc passat lo *eclipse* ---» (*Quar.*, 2.46, 181.40). En l'inventari dels llibres del rei Martí figuraven un «libre appellat *La Clipsi*» i un altre «libre apellat del *eclipse* del sol e de la luna» (Bofarull, *o. c.*, p. 120). En els poetes del S. xv trobem «*eclipse* fosch, o post al clar Apolo» en el Comanador Stela (38), *l'eclipsi* en Fenollar, *eclipsi* en Verdansa (cites de l'*InuLC*). La forma amb *-i* predomina en els diccs. catalans des del S. XVI: Busa-N., OPou (*ThPu.*,

337) si bé algun sembla voler distingir en això entre singular i plural (*eclipses de Sol e de Luna*, DTo., 1640 ---, al costat d'un singular *eclipsis* aplicat al mateix i a la *eclipsis figura retòrica*).

DERIV.: *Eclipsar* [tercer quart S. XIV, Gilbert-Corsuno], «lo sol no *se eclipsa*», «luna nova, crexent, minvant, retornada, *eclipsada* e perfeta», StVicentF (*Quar.*, 181.137; *Serm.* II, 240.21); *eclipsar-se*, Busa-N.; «y en la mateixa hora *se eclipsà* lo sol», doc. de 1605 (*InuLC*); «la dediqué també sots la protecció de --- perquè no la pogueren obscurir ni *eclipsar* les espessures dels núbols, que la embetja y malícia solen per malignitat fomentar», Carles Ros (*Adages*, any 1736, p. 4). Hi ha variants vulgars: «25 de abril de l'any 1539, a tres horas après meigdia, *se acripsà* lo sol en quatre parts, de què estigué circa de un quart de hora *acripsat*», crònica eiv. (Macabich, *Sta. M. la Major*, 15). A Ribagorça he sentit *clipsar* i usat com a intransitiu («ha *klipsáu* la lluna» a les Viles del Turbó, 1965). A Mallorca la gent poc instruïda pronuncia un *asklitsa*, forma que avui no m'és coneguda en el Continent en català: en tot cas s'usa *esclitsà-se* en el verb a la Vall d'Aran i en una ampla zona gascona (Palay I), si bé en part allà té significats anàlegs al que és popular en castellà «quedarse embobado, mirando con fijeza» (*clisarse*), veg. DCEC (CLISOS).

Ecliptic [Lab. 1839], pres del ll. *eclipticus*, gr. *ἑκλειπτικός* 'relatiu als eclipsis'; *eclíptica* [1803, Belv.], dita així perquè en l'antiga astronomia s'aplicava a la línia en què es produeixen els eclipsis.

+Eclògic 'relatiu a les èglogues', V. ègloga (ELE-GIR)

Eclosió, gros gallicisme tant més deplorable i intolerable que es pot evitar en forma ben còmoda i legítima reemplaçant *fer eclosió* pel correcte i popular *descloure's* i *l'ecllosion* per *la desclosa* (en els parlars rossellonesos, *espellir* i *espellida*, que també són geruïns).

ECO, 'tornaveu', pres del ll. *ēchō*, *echus*, id., i